

FREDNINGSVÆRDI ER

L.F. TEGNERS GÅRD

HELSINGØR KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

16. maj 2013
Lisbeth Pepke
2013-7.82.07217-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Helsingør Kommune
Stengade 26, 3000 Helsingør
L.F. Tegners Gård
1919*
*Forhuset og den dertil stødende
smalle sidefløj (1791).*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Den statelige ejendom ligger med facaden ud mod byens hovedstrøg og med en række mindre bygninger inde i den pigstensdækkede gård. Det palæagtige forhus er et udtryk for den rigdom, der i så rigeligt mål kom til byen og dens borgere i den florissante handelsperiode i sidste halvdel af 1700-årne. Ejendommen anvendes til erhverv og beboelse.

Forhuset står i grundmur til gaden, men er på de øvrige sider i bindingsværk. Huset for syv fag langt og to etager højt med en yderligere etage i frontkvisten og mansarden, som har røde vingeteg. I rygningen er en skorsten med sokkel og betonafdækning i blank mur. På gårdsiden står husets bindingsværk malet med en emulsionsmaling i lysgul over stok og sten. Også her er en frontkvist på tre fag. Et smalt, tilbygget sidehus dækker over to af fagene i forhuset.

Over en lav, mørkegrå stensokkel, står facaden pudset op til den kraftigt profilerede, trukne gesims, der er hvidmalet ligesom gesimsen, der indrammer trekantfrontonen på frontkvisten. Den meget høje stueetage har tre store, halvcirkulære muråbninger med markerede topsten, foroven afsluttet med halvcirkulære vinduer med radiære sprosser. I det vestligste fag er portrummet, hvor en rigt dekoreret tofløjet, gråmalet port lukker porten mod Stengade. Der er ingen portfløje mod gården. Vinduerne er høje, firerammede med to ruder i underrammerne, ligeså i mansardetagen, hvor der tillige er to kviste med buet overkant. Mod gården ses de oprindelige seksrudede rammer, hvor beletagens har lige store over- og underrammer, som det var karakteristisk i 1700-tallet. Alle vinduer er hvidmalede. På gårdsiden er en dør i stueetagen under et lille konsolbåret tag, som må være isat omkring 1920. På gårdsiden er den nederste meter af væggen dækket af en nyere, utraditionel stenbeklædning.

Sidehuset er meget smalt, men er dog to etager højt med en mansardetage, der på gavlen er afsluttet med en lille valm. Sidehuset

Den oprindelige, beklædte port med udskåret ganglåde, som i 1978 fik undersøgt farvelagende. Det viste sig, at porten er udført af egetræ og har haft 10 malingslag forud for det nuværende. Porten har hovedsagelig stået med en rød farve, men den oprindelige farve var gul – hvilket også kendes fra blandt andre Amalienborgs porte.

Portkonstruktionen er en revleport med en beklædning, der er forsynet med de karakteristiske antikke detaljer, såsom riflinger og møanderborte, der var så yndede i de sidste år af 1700-tallet - den såkaldte Louis-Seize stil.

er overvejende opført i bindingsværk, dog er gavlen grundmuret, og bygningen er emulsionsmalet lys gul over stok og sten. Vinduerne har fire, lige store rammer med seks ruder i hver ramme; mansardens vinduer er dog torammede med tre ruder i hver ramme. To døre fra perioden omkring 1920 fører ind til henholdsvis en køkkentrappe og til en restaurant, som ligger i stueetagen. I restauranten er vinduerne nyere og størrudede i utraditionel udformning. Også sidehuset har en høj sokkel beklædt med en nyere, utraditionel stenbeklædning.

I det indre er forhuset er den fine og oprindelige toløbstrappe bevaret med asymmetrisk håndliste, udskårne vanger og overgangsstykker og pudsede løb med profilkanter, ligesom vinduerne mod gården er de oprindelige rundpostvinduer. Dørene ud til trappen er oprindelige, enfløjede trefyldingsdøre med tilhørende indfatninger. Tagværket er oprindeligt og forsynet med et banevareundertag.

Stueetagen i forhuset er indrettet til en butik, som er indrettet til ét stort rum med en bred åbning af midtskillevægge. Op mod bagvæggen er indlagt en ståltrappe med åbne trin, der fører op til første etage. Første etage er ikke besigtiget, men de øverste to etager er indrettet til én lejlighed med stuer mod gaden og køkkenet i de første fag i sidehuset. Lejlighedens interiører er præget af en traditionel rumopdeling med en stor stue i midterfaget og mindre kabinetter i yderfagene. Dørene er oprindelige trefyldingsdøre med indfatninger af Harsdorff-typen med en smal, fremhævet platte, vinduerne er hulpostvinduer, som var den nye stil på opførelsestidspunktet, mens vinduerne mod gården var den ”gammeldags” rundpostvinduestype. Rammerne kan være oprindelige, beslåningen er i hvert fald ældre. Der er en del gamle gulve, enkelte stuer har parket, men formodentlig ligger de gamle gulve neden under. De pudsede lofter forekommer lidt nyere, men har dog alle enkle gesims. I forbindelse med køkkenet er en revledør med gamle båndhængsler.

Sidehuset rummer den enkle køkkentrappe, som kan være fra opførelsen. Hertil er der udgang fra køkkenet i lejlighederne i forhuset og adgang til to lejligheder på første og anden etage i sidehuset. Stueetagen er indrettet til restaurant og er et mere eller mindre stort, åbent rum med blotlagt bindingsværk og nyere vinduer uden sprosser. De to lejligheder på etagerne er indrettet i nyere tid, men har dog gamle gulve, væggene er for en stor del med blotlagt bindingsværk og den øverste lejlighed har åbnet op til tagkonstruktionen, som er sortmalet. På hanebåndene er indrettet en soveplads. Også her er der enkelte meget gamle revledøre og en enkelt fyldingsdør – dørene kan være fra opførelsen.

Forhusets gårdside med den festlige dør, som nok stammer fra indretningen til apotek i 1913. Vinduerne med de seksrudede rammer er bevaret fra opførelsen.

Samtidig med indførelsen af Øresundstolden i 1425 opførte Erik af Pommern borgen "Krogen" på den yderste del af næsset for bedre at kunne håndhæve sin kongelige myndighed og sikre gode betingelser for opkrævningen af tolden. I 1577 lod Frederik II "Krogen" nedrive og opførte i stedet det nuværende Kronborg.

Erik af Pommern udlagde også byplanen, hvis hovedstruktur er bevaret til i dag, og som er kendetegnet ved en regulær inddeling i nogenlunde regelmæssige firkantede karreer. Karreerne har været lette at opdele i gode byggegrunde; med smalle grunde, der kunne anvendes til gavlhuse med side- og baghuse, samt brede grunde til huse med langsiden mod gaden.

Stengade var byens brolagte hovedgade, på hvis sydside smalle stræder strakte sig cirka 50 meter ned mod stranden. På de snævre, langstrakte grunde mellem stræderne opførtes eksklusive forhuse uden port mod Stengade og langstrakte sidehusbebyggelser ned til "fortovet" på strandbredden, der lå omtrent, hvor det nuværende Strandgade ligger. På Stengades nordside var grundene udlagt, således at port og indkørsel lå i sidegaderne.

Stengade 26 er bygget i 1791-92 for købmand Rasmus Eriksen. Den statelige bygning er imidlertid kun grundmuret i facaden. De tre andre sider er opført i bindingsværk ligesom sidebygningen. Sidehusene til højre i gården, som ikke er fredede, stammer fra en ældre bindingsværksbygning, men er blevet afkortet af sæbefabrikant N. I. Hagen for at give plads for en nyopførelse i 1890 af et baghus og et sidehus i en etage. Disse to bygninger er heller ikke fredede.

Med indretning af apotek i 1913 blev forhusets facade tilført de store karakteristiske vinduer i stueetagen, som i dag sammen med den store portgennemkørsel kendetegner facaden. Oprindeligt var der vinduer i stueetagen, ligesom der var en række vinduer til den høje kælderetage, hvortil der var nedgang midt på facaden.

I 1914 blev butikken i den høje kælderetage og kældertrappen fra Stengade ændret. Kældervinduerne bliver samtidig gjort større og udstyres med lysningskasser med jernriste. Der er ingen spor efter kælderen i facaden i dag.

I 1974 flyttede apoteket og der blev foretaget en større ombygning af stueetagen, hvor blandt andet hovedskillemuren blev erstattet af en bærende stålkonstruktion.

— KILDER

Jean Jacob Claessens Helsingør, Rundt i det gamle Helsingør 5, Kenno Pedersen, 1996

En byhistorisk vandring i det gamle Helsingør, Kenno Pedersen, u.å.

Helsingør i Sundtoldstiden I-II, Laurits Pedersen, 1926-29

Helsingørs gader og stræder i mands minde, Stengade 1901-2001, Kenno Pedersen, 2002

Historiske huse i Helsingør, Nationalmuseet, 1973

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi ligger i forhusets placering på Stengade, hvor husets proportioner og konstruktion føjer sig ind husrækken og er med til at understrege det historiske miljø i gaden. Det statelige hus er et ud af flere fra perioden med frontkvist, der ud over at give ekstra plads til en bolig, er med til at løfte og krone facaden. Enkelt, ligetil og værdigt indtager Rasmus Erichsens hus en iøjnefaldende plads i rækken af tidstypiske Stengadehuse. De mange forskelligartede, mindre bygninger inde i gården har med deres livlige aktiviteter stor miljømæssig betydning for gårdrummets atmosfære.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningen har stor kulturhistorisk værdi i kraft af sin byggeteknik, sine gamle byggematerialer og indretning, der stadig har størstedelen af hovedtrækkene fra oprindelsen bevaret. Bygningen er ét af Helsingørs fine bindingsværkshuse, skønt grundmuret mod gaden, som har fungeret som bolig og erhverv gennem århundreder.

Sidehusene og de mange andre små bygninger på grunden, indgår i fortællingen om dels de mange erhvervs behov for plads og om de mange mennesker, der arbejdede og boede der.

L.F. Tegner var købmand ligesom Rasmus Erichsen, der opførte bygningen.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Rasmus Erichsens palæhus hører til gruppen af de store borgerhuse, karakteriseret ved husenes størrelse, ved deres rolige flader og den overskuelige silhuet. Disse huse er ofte i to etager med kælder under. På facaden er der ofte en bred gavlkvist og taget er ofte et mansardtag. Det samme gælder Stengade 26, som med sin symmetri og markante frontkvist tegner sig klart i gaden.

Den arkitektoniske værdi ligger i facadens symmetri og få, men velanbragte dekorative led, gesimserne og portlågerne, der virker stærkt på baggrund af den glatte og prunkløse facade. Gårdsiden hvor bindingsværket står frem og hvor der er de mange, små oprindelige vinduer i næsten hvert et fag, er et flot skue.

I det indre ligger de arkitektoniske værdier i de oprindelige detaljer, særligt i hovedtrapperummet, de mange bevarede døre og vinduer med rundposte mod gården og hulposte mod gaden. Dertil kommer den bevarede planløsning i forhuset med stuer og kabinetter mod gaden og køkkenet mod gården, samt hierarkiet i detaljeringen, hvor de enklere revledøre, som kan være fra opførelsen, overvejende ligger i sidehuset.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier ligger i det ydre i forhusets store form i grundmur og bindingsværk, dens enkle og klare symmetriske facade, hvor frontkvisten og mansarden giver liv til den ellers glatte, pudsede overflade. Særligt skal fremhæves den velbevarede og usædvanligt fornemt dekorerede port, som viser de bedste og mest yndede dekorationselementer fra Louis-Seizeperioden. Gårdsidens rige og velbevarede tømmerkonstruktion, bindingsværket og de mange smårude vinduer, der for en stor del også er fra opførelsen, samt farveholdningen og de traditionelle materialer er en del af de bærende fredningsværdier.

I det indre af forhuset ligger de bærende fredningsværdier i den bevarede planløsning med stuer og kabinetter mod gaden og køkkenet mod gården, i de velbevarede interiører med døre, vinduer og gulve. Særligt skal den fine, oprindelige og velbevarede hovedtrappe fremhæves.

De bærende fredningsværdier i sidehuset ligger i den smalle bygnings høje profil og sluttede form, mansardtag samt bindingsværket og de smårude krydspostvinduer, samt den øvrige traditionelle materialeholdning.

I det indre skal den ældre køkkentrappe og enkelte af dørene ud til denne trappe, samt på første etage, rumfølgen med køkkenet fremhæves som bærende fredningsværdier. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.